

THE CURRENT REGULATION OF THE NOTIONS OF CONSUMER AND SUPPLIER IN CONTRACTS CONCLUDES WITH CONSUMERS OF ENERGY RESOURCES

REGLEMENTAREA ACTUALĂ A NOȚIUNILOR DE CONSUMATOR ȘI FURNIZOR ÎN CONTRACTELE ÎNCHEIATE CU CONSUMATORII DE RESURSE ENERGETICE

Silvia STICI¹, Phd Student

Abstract: *The issue related to the status of the consumer and the supplier in the contracts concluded with the consumers of energy resources is approached both through the prism of the European Directives on contracting and the provisions of the Civil Code of the Republic of Moldova. In the process of analyzing these institutions, a series of legislative deficiencies were highlighted, with proposals for lege ferenda being submitted.*

Keywords: *harmonization, consumer, customer, contract, distance contracts, internal market.*

JEL CLASSIFICATION: D1

Determinarea calității de consumator în contractele încheiate cu consumatorii de resurse energetice este importantă sub mai multe aspecte și în special cele ce țin de contractare, instituirea drepturilor și obligațiilor părților, soluționarea litigiilor în eventualitatea apariției lor etc. Având în vedere importanța ce ține de statutul de consumator și furnizor în contractele încheiate cu consumatorii de resurse energetice, abordarea acestor concepte trebuie făcută prin prisma Directivei 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului, Directivei 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, Directiva 98/83/CE a Consiliului din 3 noiembrie 1998 privind calitatea apei destinate consumului uman și Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE.

În contextul Directivelor menționate, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat cadrul legislativ primar care conține norme cu referire la instituția consumatorului și furnizorului în contractele încheiate cu consumatorii de resurse energetice, utilizând parțial conceptul de consumator și comerciant instituit prin Directiva 2011/83/UE precum și Codul civil al Republicii Moldova, concept ce reiese din drepturile consumatorilor și comercianților în contractele în cauză.

Potrivit Directivei 2011/83/UE contractele pot fi clasificate în:

- contracte încheiate în afara spațiilor comerciale ale comerciantului (*contracte negociate în afara spațiilor comerciale*);
- contracte încheiate prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță (internet, telefon etc.) (*contracte la distanță*); și

---

¹ Ciclul III Doctorat, Școala Doctorală Științe Juridice Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

- alte contracte în afara celor la distanță și a celor negociate în afara spațiilor *comerciale* (*contracte negociate în spațiile comerciale*).

O altă clasificare ce reiese din conținutul Directivei 2011/83/UE se referă la:

- contractele de vânzare;
- contractele de prestări de servicii;
- contractele pentru furnizarea de conținut digital care nu este furnizat pe un suport material (*„contracte pentru conținut digital online”*); și
- contractele pentru furnizarea apei, gazelor sau energiei electrice, dacă acestea nu sunt vândute într-un volum limitat sau o cantitate stabilită, sau a energiei termice centralizate (*„contracte pentru furnizarea de servicii de utilități publice”*).

În sensul Directivei 2011/83/UE, contractul în afara spațiilor comerciale reprezintă orice contract dintre un comerciant și un consumator, întruna din următoarele situații:

- încheiat în prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, într-un loc care nu este spațiul comercial al comerciantului;
- încheiat ca urmare a unei oferte din partea consumatorului în aceleași circumstanțe ca cele menționate mai sus;
- încheiat în spațiile comerciale ale comerciantului sau prin orice mijloace de comunicare la distanță, imediat după ce consumatorul a fost abordat în mod personal și individual, într-un loc care nu este spațiul comercial al comerciantului, în prezența fizică simultană a acestuia și a consumatorului;
- încheiat în cursul unei deplasări organizate de comerciant cu scopul sau efectul de a promova și a vinde consumatorului produse sau servicii [1].

În situațiile enunțate, părțile în aceste tipuri de contracte, sunt, cei doi parteneri - comerciantul și consumatorul.

În calitate de comerciant, în conformitate cu Directiva 2011/83/UE intervine orice persoană fizică sau juridică, indiferent dacă este publică sau privată, care acționează, inclusiv prin intermediul unei alte persoane care, la rândul ei, acționează în numele sau în contul ei, în scopuri ce țin de activitatea sa comercială, de afaceri, meșteșugărească sau profesională în legătură cu contractele care intră sub incidența directivei [2]. Spre deosebire de noțiunea dată de Directiva 2011/83/UE, Codul civil al Republicii Moldova la fel prevede că profesionistul este orice persoană fizică sau juridică de drept public sau de drept privat care, *în cadrul unui raport juridic civil*, acționează în scopuri ce țin de activitatea de întreprinzător sau profesională, *chiar dacă persoana nu are scopul de a obține un profit din această activitate* [3]. Spre deosebire de noțiunea de comerciant dată de Directiva 2011/83/UE legiuitorul moldovean a mai instituit unele particularități specifice în cazul noțiunii de comerciant (profesionist), în special referințele ce țin de acționarea în cadrul unui raport juridic civil precum și excepția că persoana nu în toate situațiile ar avea drept scop obținerea unui profit din această activitate [4].

Considerăm că persoana fizică sau juridică de drept public sau de drept privat ar putea să acționeze nu numai în cadrul unui raport juridic civil, ci și, spre exemplu, a unui raport comercial, sau în raport cu consumatorii, a unor raporturi specifice pentru aceste relații. Voi invoca aici, Considerentul 5 din Directiva 2011/83/UE care prevede că potențialul transfrontalier al vânzărilor la distanță, ar trebui să fie unul dintre principalele rezultate concrete ale pieței interne, el nefiind utilizat deplin. În comparație cu creșterea semnificativă din ultimii ani a vânzărilor naționale la distanță, creșterea vânzărilor transfrontaliere la distanță a fost limitată. Această discrepanță este remarcabilă în mod deosebit în cazul vânzărilor prin Internet, pentru care există un potențial ridicat de creștere viitoare. Potențialul transfrontalier al contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (vânzările directe) este restricționat de anumiți factori, printre care diferitele norme naționale de protecție a consumatorilor impuse întreprinderilor. În comparație cu creșterea din ultimii ani a vânzărilor directe naționale, în mod special în sectorul serviciilor (de exemplu, al

utilităților), numărul consumatorilor care utilizează acest mijloc pentru a efectua achiziții transfrontaliere a rămas constant. Ca răspuns la multiplicarea oportunităților de afaceri în multe state membre, întreprinderile mici și mijlocii (inclusiv comercianții individuali) sau agenții societăților care efectuează vânzări directe ar trebui să fie tentați să caute oportunități de afaceri în alte state membre, în special în regiunile de frontieră. Prin urmare, armonizarea completă a informațiilor destinate consumatorilor și a drepturilor de retragere din contractele la distanță și din cele negociate în afara spațiilor comerciale va contribui la un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și la o mai bună funcționare a pieței interne *a raporturilor între comercianți și consumatori* [5].

Sau, în sensul Considerentului 7 din aceeași Directivă, armonizarea deplină a unor aspecte cheie de reglementare ar trebui să crească în mod semnificativ securitatea juridică, atât pentru consumatori, cât și pentru comercianți. Atât consumatorii, cât și comercianții ar trebui să poată, astfel, să se sprijine pe un cadru de reglementare unic, bazat pe concepte juridice clar definite, care să reglementeze anumite aspecte ale raporturilor dintre comercianți și consumatori în cadrul Uniunii. Efectul unei astfel de armonizări ar trebui să fie eliminarea barierelor care își au originea în fragmentarea normelor și definitivarea pieței interne în acest domeniu. Barierele respective pot fi eliminate numai prin stabilirea unor norme uniforme la nivelul Uniunii. În plus, consumatorii ar trebui să beneficieze de un nivel comun ridicat de protecție în întreaga Uniune [6]. Desigur, că aspectele normative care urmează să fie armonizate ar trebui să privească numai contractele încheiate între comercianți și consumatori. Prin urmare, Directiva nu ar trebui să aducă atingere dreptului intern în materie de contracte de muncă, contracte privind drepturile de succesiune, contracte în materia dreptului familiei și contracte privind înființarea sau organizarea societăților sau a acordurilor de parteneriat [7]. La Considerentul 14 din Directiva 2011/83/UE direct se prevede că Directiva nu ar trebui să aducă atingere dreptului intern în domeniul dreptului contractelor în ceea ce privește aspectele care privesc dreptul contractelor care nu sunt reglementate de Directiva. Prin urmare, Directiva ar trebui să nu aducă atingere dreptului intern care reglementează, de exemplu, încheierea sau valabilitatea unui contract (de exemplu, în cazul lipsei consimțământului). În mod similar, Directiva nu ar trebui să aducă atingere dreptului intern în ceea ce privește remediile juridice contractuale, normele privind ordinea publică economică, de exemplu normele privind prețurile excesive sau de speculă, și normele privind tranzacțiile juridice neetice [8]. Și nu în ultimul rând, obiectivul Directivei este de a contribui, prin atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului, la buna funcționare a pieței interne, nu poate fi atins în suficientă măsură de către statele membre și, prin urmare, poate fi realizat mai bine la nivelul Uniunii, Uniunea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității prevăzut la articolul 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În conformitate cu principiul proporționalității prevăzut la articolul menționat, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea respectivului obiectiv [9].

Deci, obiectivele Directivei în materie de contracte încheiate între comercianți și consumatori țin de reglementarea unor raporturi specifice ce țin de ridicarea nivelului de protecție a consumatorului, aceste fiind și scopul contractelor încheiate între comerciant și consumator, inclusiv contractelor de furnizare a resurselor energetice.

Cât privește calitatea de consumator, potrivit Directivei 2011/83/UE această calitate o poate avea orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artisanale sau profesionale [10]. Însă potrivit art.3 din Codul civil al Republicii Moldova calitatea de consumator o are orice persoană fizică care, în cadrul unui raport juridic civil acționează *predominant* în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională. Persoana fizică nu are calitatea de consumator dacă cealaltă parte a raportului juridic civil nu are calitatea de profesionist. Această noțiune este contrară prevederilor Directivei 2011/83/UE, întrucât consumatorul acționează strict în scopuri

care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale și nu **predominant** în realizarea acestor scopuri, fapt ce ar permite consumatorului să acționeze și în alte scopuri.

Referitor la contractele la distanță ele se încheie între profesionist și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a profesionistului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul [11].

Contractul la distanță ar trebui să se aplice în toate cazurile în care se încheie un astfel de contract între comerciant și consumator în cadrul unor sisteme de vânzări sau de prestări de servicii la distanță organizate cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță (cum ar fi comanda prin poștă, Internet, telefon sau fax), până la și incluzând momentul încheierii contractului. Aplicarea acestui contract ar trebui să includă, de asemenea, situațiile în care consumatorul doar vizitează spațiile comerciale cu scopul de a se informa cu privire la bunuri sau servicii, ulterior negociază și încheie contractul la distanță.

A se specifica de existența diferitelor mijloace prin care sunt încheiate contractele la distanță sau în afara spațiilor comerciale. Spre exemplu, în funcție de mijloacele de comunicare la distanță utilizate pentru încheierea la distanță a contractelor pentru furnizarea unor servicii destinate publicului, pot fi întâlnite scenarii ce țin de:

- Acțiuni de retenție a clienților existenți, prin apelarea acestora de către departamentele furnizorului, specializate în acest scop;
- Indicarea, prin intermediul pliantelor sau altor materiale publicitare, a unui număr de telefon la care clienții noi sau existenți pot comanda servicii de comunicații electronice;
- Clienții noi sau existenți pot comanda servicii prin intermediul paginilor de internet ale furnizorilor, în cadrul unor secțiuni tip magazin on-line;
- Clienții existenți pot solicita suplimentarea sau modificarea serviciilor de care beneficiază, accesând contul propriu disponibil pe pagina de internet a furnizorilor sau prin intermediul meniului interactiv al telefonului (IVR);
- Activarea de către utilizator, conform instrucțiunilor puse la dispoziție de furnizor, a unor opțiuni suplimentare prin intermediul meniului interactiv al telefonului (USSD) sau prin SMS.

În ceea ce privește contractele încheiate în afara spațiilor comerciale pentru a beneficia de servicii de comunicații electronice, cele mai des întâlnite în practică sunt vânzările *door to door*, la domiciliul clienților, cazuri în care agenții de vânzări prezintă oferta consumatorilor iar contractul de furnizare a serviciilor se încheie pe loc.

Contractele la distanță au avantaje pentru părțile contractante.

Dacă ne referim *la întreprindere* aceste avantaje se referă la:

- extinderea zonelor de activitate pentru piețele naționale și internaționale - cu un capital minim, o companie poate rapid și ușor să-și localizeze clienții, furnizorii potriviți și cei mai buni parteneri de afaceri din lume;
  - creșterea vitezei de comunicare;
  - îmbunătățirea eficienței (datele sunt în format electronic, reducând astfel, de exemplu, erorile de tastare);
  - reducerea inventarului și a managementului stocurilor;
  - reducerea timpului dintre cheltuirea capitalului și primirea produselor/serviciilor;
  - întărirea relațiilor cu furnizorii și clienții (site-ul Web conține informații actualizate, utile tuturor părților);
  - o cale rapidă și modernă de furnizare a informațiilor despre companie (prin paginile de Web);
  - canale alternative de vânzare (prin Web).
- Și comercianții au anumite avantaje, inclusiv:

- atragerea de noi clienți prin intermediul unui nou canal de distribuție;
  - permite persoanelor angajate să lucreze la domiciliu, reducându-se astfel traficul și poluarea;
  - permite ca unele mărfuri să fie vândute la prețuri mai mici, astfel încât și oamenii cu venituri mai mici să poată cumpăra mai mult, ridicându-le standardul de viață;
  - permite oamenilor din lumea a treia și a celor din zonele rurale să aibă acces la produse și servicii, care altfel nu le-ar fi fost accesibile;
  - facilitează furnizarea de servicii publice, cum ar fi sănătatea, educația, distribuirea serviciilor sociale ale guvernelor la un cost redus și cu o calitate îmbunătățită.
- Cu referire la consumatori, avantajele lor țin de:
- efectuarea rapidă de cumpărături sau alte tranzacții la orice oră, în orice zi;
  - căutare rapidă de produse și servicii, cu posibilități de comparare a prețurilor și calităților potrivite;
  - transport rapid a produselor, mai ales al celor digitale;
  - permite participarea clienților la licitații virtuale, la reuniuni electronice din comunitățile virtuale, unde au loc schimb de idei, de experiențe;
  - comoditate sporită;
  - facilitează competiția, având ca rezultat reduceri substanțiale.

Conceptul de consumator și furnizor domeniul energiei electrice a fost instituit prin Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE. La adoptarea Legii Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică

Legea Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică care a fost armonizată cu Directiva 2009/72/CE în parte ace ține de statutul de consumator și furnizor conține anumite deficiențe. Unul dintre obiectivele Legii Nr. 107 din 27.05.2016 este de a contribui, prin atingerea unui nivel ridicat ”de protecție a consumatorului” fără a se face specificarea categoriile de consumatori care sunt cuprinși în sistemul de protecție. Problematice ce ține de atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului raportată la anumite categorii de beneficiari reiese chiar din conținutul Legii Nr. 107 din 27.05.2016 . Spre exemplu, în conformitate cu art.11 din Legea Nr. 107 din 27.05.2016, în interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu energie electrică, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile electroenergetice pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public pot fi impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin legea citată, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și pot fi revizuite cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. În contextul art.72 din aceeași lege, **consumatorii casnici și societățile comerciale mici** au dreptul de a fi aprovizionați cu energie electrică de către furnizorul serviciului universal la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite de legea citată. Obligația de serviciu public poate fi impusă în limitele teritoriului autorizat prin licență pentru desfășurarea activității unui operator al sistemului de distribuție și unui sau mai multor furnizori ¹². Potrivit art.96 alin. (3) din Legea citată, furnizorii care, dețin licență pentru furnizarea energiei electrice la tarife reglementate vor îndeplini obligațiile de serviciu public privind prestarea serviciului universal și privind furnizarea de ultimă opțiune pe o perioadă de 10 ani de la intrarea în vigoare a Legii menționate, în limitele teritoriului stabilit de Agenție. După expirarea perioadei stabilite, Agenția este obligată să impună obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune în conformitate cu art. 11 din Legea Nr. 107 din 27.05.2016 , cu specificarea zonelor de activitate ale acestor furnizori. În cazul dat, consumatorii casnici și societățile comerciale reprezintă

acele categorii care trebuie încadrate în sistemul de protecție indicat. Din aceste motive prin Considerentul (51) din Directiva 2009/72/CE se precizează că interesele consumatorilor ar trebui să se afle în centrul directivei, iar calitatea serviciilor ar trebui să reprezinte una dintre principalele responsabilități ale întreprinderilor din sectorul energiei electrice. Drepturile actuale ale consumatorilor trebuie să fie consolidate și garantate și ar trebui să includă o mai mare transparență. La fel și prin Considerentul (50) din Directiva 2009/72/CE reiese că cerințele de serviciu public, inclusiv cele privind serviciul universal, și standardele comune minime trebuie să rezulte din necesitatea asigurării unei mai bune protecții pentru toți consumatorii, în special cei vulnerabili, care urmează să beneficieze de prețuri echitabile de pe urma concurenței și a prețurilor echitabile. În același context întreprinderile mici și mijlocii, atunci când statele membre consideră oportun acest lucru, ar trebui să aibă posibilitatea de a beneficia de pe urma obligațiilor specifice serviciului public, în special în ceea ce privește siguranța alimentării și prețuri rezonabile. Un aspect esențial în ceea ce privește alimentarea consumatorilor îl reprezintă accesul la date obiective și transparente privind consumul. În consecință, consumatorii ar trebui să aibă acces la datele proprii privind consumul, prețurile asociate și costurile serviciilor, astfel încât să poată invita concurenții să le prezinte o ofertă pe baza acestora. Consumatorii ar trebui, de asemenea, să aibă dreptul de a fi informați în mod corespunzător cu privire la consumul lor de energie. Plățile anticipate ar trebui să reflecte consumul probabil de energie electrică iar diferitele sisteme de plată ar trebui să fie nediscriminatorii. Informațiile privind costurile energiei, furnizate consumatorilor la intervale de timp suficient de frecvente, vor stimula economisirea de energie, deoarece oferă clienților date care reflectă direct efectele pe care investițiile lor le-au avut asupra eficienței energetice și efectele schimbărilor comportamentului de consum. În acest sens, aplicarea deplină a Directivei 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind eficiența energetică¹³.

Din considerentele invocate, în sensul art.2 din Directiva menționată prin noțiunea de „client final” se are în vedere clientul care cumpără energie electrică pentru uz propriu, iar noțiunea de „client casnic” înseamnă clientul care cumpără energie electrică pentru propriul consum casnic, exclusiv activități comerciale sau profesionale.

Este relevantă practica altor state. Astfel prin Legea nr. 123 din 10 iulie 2012 a energiei electrice și a gazelor naturale, legiuitorul român la art.3 a definit noțiunea de client casnic - clientul care cumpără energie electrică pentru propriul consum casnic, excluzând consumul pentru activități comerciale sau profesionale, iar noțiunea de client vulnerabil fiind clientul final aparținând unei categorii de clienți casnici care, din motive de vârstă, sănătate sau venituri reduse, se află în risc de marginalizare socială și care, pentru prevenirea acestui risc, beneficiază de măsuri de protecție socială, inclusiv de natură financiară. Măsurile de protecție socială, precum și criteriile de eligibilitate pentru acestea se stabilesc prin acte normative [14]. Prin aceeași Lege a fost stabilită că calitatea de furnizor o are persoană fizică și/sau juridică ce desfășoară activitatea de furnizare de energie, iar furnizor de ultimă instanță este furnizorul desemnat de autoritatea competentă pentru a presta serviciul universal de furnizare în condiții specifice reglementate.

Legea Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică în partea ce ține de instituția consumatorului nu este conformă cu Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE și Legea Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică.

Din aceleași considerente nu este conformă cu Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE nici Legea Nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

Referitor la statutul de consumator și furnizor pe piața energiei termice e necesar de a se avea în vedere conceptul instituit prin Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a

Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE.

În sensul art.2 din Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE prin noțiunea de „consumator final” se are în vedere persoana fizică sau juridică care achiziționează energie pentru propriul său consum final, iar prin cea de „furnizor de servicii energetice” - persoană fizică sau juridică care furnizează servicii energetice sau alte măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice către instalația sau sediul consumatorului final [15].

Legea Nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nu mai operează cu noțiunea de consumator final ci cu cea de consumator, care este o persoană fizică sau juridică care utilizează energie termică pe bază de contract, prin racordarea instalației sale de utilizare a energiei termice la rețeaua termică a distribuitorului.

Mai mult ca atât, prin hotărârea autorității de reglementare Nr. 23 din 26.01.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei termice la pct.3 a fost stabilit că calitatea de consumator casnic o are orice persoană fizică care utilizează energie termică pentru necesități casnice nelegate de activitatea de întreprinzător sau cea profesională, calitatea de consumator noncasnic – orice persoană fizică sau juridică care utilizează energie termică în alte scopuri decât pentru necesități casnice. Stabilirea calității de consumator casnic sau consumator noncasnic poate fi făcută prin norme primare și nu norme secundare.

În concluzie, în calitate de propuneri de *lege ferenda* se consideră oportun:

1. De a modifica art.3 alin.(1) din Codul civil expunându-l în următoarea redacție: ”Are calitatea de consumator orice persoană fizică care, acționează în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională. Persoana fizică nu are calitatea de consumator dacă cealaltă parte a raportului juridic civil nu are calitatea de profesionist.”

2. De a modifica art.3 alin.(2) din Codul civil expunându-l în următoarea redacție: (2) Are calitatea de profesionist orice persoană fizică sau juridică de drept public sau de drept privat care, acționează în scopuri ce țin de activitatea de întreprinzător sau profesională.”

3. De a revizui pct.3 din hotărârea autorității de reglementare Nr. 23 din 26.01.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei termice;

4. De a aduce normele din Legea Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică și Legea Nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale în partea ce ține cu statutul consumatorului în concordanță cu Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE și Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, Directiva 98/83/CE a Consiliului din 3 noiembrie 1998 privind calitatea apei destinate consumului uman.

References

1. A se vedea art.2 din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor;
2. Art.2 din Directiva 2011/83/UE;
3. A se vedea art.3 din Codul civil al Republicii Moldova;
4. În sensul art.3 din CC persoana fizică nu are calitatea de consumator dacă cealaltă parte a raportului juridic civil nu are calitatea de profesionist. Cât privește calitatea de profesionist ea o are orice persoană fizică sau juridică de drept public sau de drept privat care, în cadrul unui raport juridic civil, acționează în scopuri ce țin de activitatea de întreprinzător sau profesională, chiar dacă persoana nu are scopul de a obține un profit din această activitate. Persoana care, într-un raport juridic civil, corespunde în contextul cerințelor art. 3 CC se consideră consumator dacă recunoașterea acestei calități îi oferă o anumită protecție juridică, iar în celelalte cazuri persoana se consideră profesionist;

5. A se vedea Considerentul 5 din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor;
6. A se vedea Considerentul 7 din Directiva citată;
7. Considerentul 8 din Directiva citată;
8. Considerentul 14 din Directiva citată;
9. Considerentul 65 din Directiva citată;
10. Art.2 din Directiva 2011/83/UE;
11. Art.2 din Directiva 2011/83/UE;
12. Art.72 din Legea Nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică;
13. Considerentul (50) din Directiva 2009/72/CE;
14. A se vedea art.3 din Legea nr. 123 din 10 iulie 2012 a energiei electrice și a gazelor naturale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 485 din 16 iulie 2012;
15. A se vedea art.2 din Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE.